BUITEN

21E JAARGANG No. 15. ZATERDAG 9 APRIL 1927.

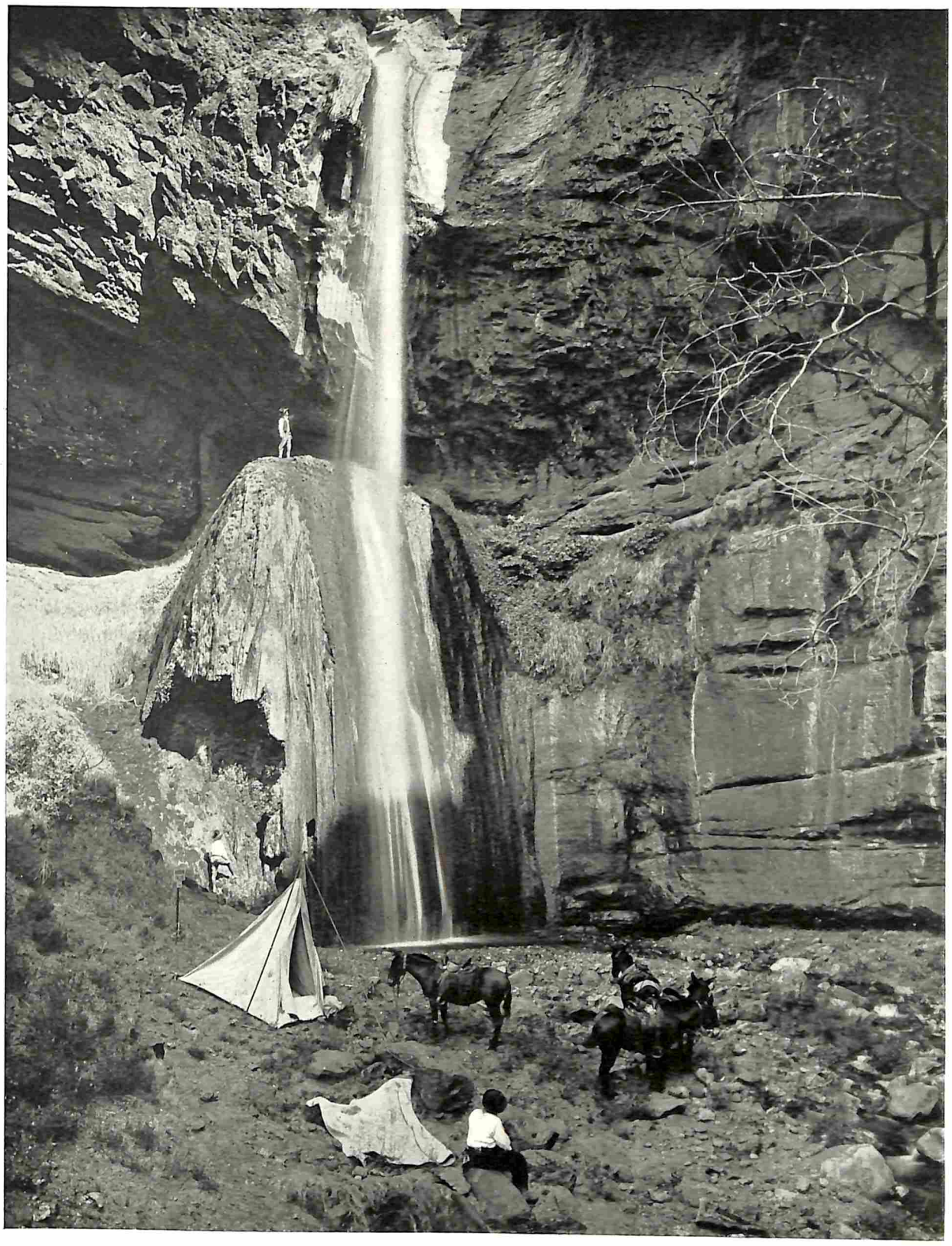

DE ALTAR-WATERVAL IN HET GRAND CANYON NATIONAL PARK.

BUITEN
Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

De Altar-waterval in het Grand Canyon National Park (illustratie) . . . . . blz. 169
De schat der Inca's, door H. B. Marriott Watson (15) . . . . . blz. 170
Heusden (geïll.), door Ro van Oven . blz. 172—176
Uit het land van de Peel, door J. M. Hoes blz. 174
Ontvangen Boeken . . . . . blz. 174
Levensleed, door N. van Giessen . . . . . blz. 175
Mierenwijsheid, door P. . . . . blz. 175
Het einde van de Nienhof (geïll.), door N. blz. 177
De gouden beker van Gouda (geïllustreerd), door Frans Hulleman . . . . . blz. 177—178
Hindeloopen (geïllustreerd), door L. blz. 178—179
Heerschers van Ferrara (geïllustreerd), door Kazimierz Chłędowski (10) . . . . . blz. 179
Donkere tijger-python in „Artis" (illustr.) blz. 180
Lentenacht (gedicht), door B. A. M. . . . . blz. 180

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvrage of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

Uitgave van SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL
K. Groesbeek & Paul Nijhoff -AMSTERDAM-

DE SCHAT DER INCA'S

DOOR

15) H. B. Marriott Watson.

IK bewoog mij niet. Ik zag weer beweging in de schaduwen voor de tent. Ook Werner lette er op. Hij zweeg, staarde en grijnsde kwaadaardig.

„Wacht even. Ik speel de vrouw uit", zei hij. „Dat had ik vergeten".

„'t Hoeft niet, Gonzales. Maak voort, Maddock!"

Vreemd, dat hij ook aan een kaartspel had gedacht.

Werner keek over het vuur heen naar de tent in de schaduw en uit die duisternis trad Maddock te voorschijn, lang, mager, bleek, een spook met een jammerende stem. Hij sleurde iets — iemand voort.

„Daar ligt mijn kaart", zei Werner, met oogen waaruit bedreiging en waarschuwing spraken.

Het was Miss Varley!

Ik schrok en kon een kreet niet onderdrukken; zij zei niets, keek alleen naar mij.

„Bij ons zoeken hebben wij jelui beiden gepakt", zei Werner inmiddels. „Het schijnt, dat ik dubbel verplicht ben aan deze dame. Nu, Poindexter, voor den dag er mee. Nu is 't jouw beurt".

„Wat bedoel je daarmee?" vroeg ik, inwendig trillend van angst.

„Ik weet niet, wat er met Miss Varley zal gebeuren. Het hangt van jou af", zei Werner. „Je bent voor haar een soort van godheid, een noodlot. Hoe dan ook, haar lot ligt in jouw handen!"

„Ik verzoek u, Mr. Poindexter, met mij geen rekening te houden".

Haar stem klonk koel en afgemeten. Begreep zij de toedracht? Zag zij den toestand wel in? Kon zij alles begrijpen? Wat had zij gehoord van ons gesprek, terwijl zij in de beschermende schaduw stond?

„Als wij een begin maken, moeten wij doorgaan", zei Werner. „U zult u herinneren wat er gebeurde in de dagen van Torquemada. Het zal van uzelf afhangen, wanneer wij er mee ophouden. U ziet dus, dat u het zelf in handen hebt".

„Ik kan u Raymond's geheim vertellen", zei ik met kalme stem, schoon ik mijn hart hoorde bonzen. „De schat ligt verborgen in den tempel van Astornok".

Werner trad op mij toe en keek mij scherp in de oogen. „Als je mij bedriegt . . . !" gromde hij. En toen: „All right, Maddock. Voor het oogenblik is 't genoeg". Hij wendde zich tot mij en Miss Varley verdween weer in de duisternis. „Je wilt mij niet den weg wijzen?"

„Ik heb u al gezegd, dat ik dien niet ken".

„Hoe komt dat?"

Als er een duivelscher kerel bestond dan Houston, was het wel die sombere, grijnzende satyr. Hij was juist wat ik noodig had. Ik moest ze op elkaar loslaten, dan konden ze elkaar verscheuren!

„Houston heeft zich gedurende de laatste twaalf uren aan mijn blikken onttrokken", zei ik bedaard. „Toen ik hem 't laatst gezien heb, was hij bezig mij te vermoorden".

Werner vloekte als uiting van belangstelling. „Waarom hebt u mij dat niet eerder verteld?" vroeg hij en toen ik zweeg, voegde hij er wantrouwend aan toe: „Hoe weet ik dat dit niet een voorbedachte leugen is? Zoo ja —"

Hij keerde zich om en riep Jeff. „Ik geloof, dat het uur om is, Poindexter".

Ik haalde mijn schouders op. De verantwoordelijkheid rustte niet langer op mij. Er viel niets te besluiten. Ik had besloten.

Ik werd gevangen gezet in een tent, met twee halfbloeds ervoor, en gedurende de rest van den nacht hoorde ik toebereidselen maken. Zoowat een uur voor den dageraad, toen de hemel lichter werd, klonk rumoer. Ik hoorde kreten, vloeken en twisten. Plotseling werd mijn tentdoek opengerukt en zag ik iemand staan.

„Ben jij daar?" Het was Werner's stem. „Heb jij dat gedaan?" vroeg hij.

„Wat?" vroeg ik.

„Het meisje. Je hebt haar verstopt". Hij trad naar voren en wierp een blok hout op het vuur. „Als jij 't gedaan hebt", zei hij, „zal ik je roosteren".

Ik zei hem, dat ik hem niet begreep.

„Zij is weg", zei hij grommig. „Neen, jij was 't niet. Het was — de duivel moet het gedaan hebben".

Hij ging de tent uit en ik bleef in mijn tent achter, verheugd en toch met een gevoel van teleurstelling. Er werd mij echter geen tijd gelaten tot overpeinzing, want dadelijk daarop braken de Indianen het kamp af en begonnen te pakken. Vóór het aanbreken van den dag waren wij onderweg.

Ik werd al dien tijd streng bewaakt, maar kon met niemand praten. Toen zag ik dat mijn speciale bewaker Gonzales was. Hij sprak min of meer gebroken Engelsch en gaf ruw zijn bevelen. Ik was nu op weg om het laatste bedrijf van het drama te zien en ik was meer dan bereid het bij te wonen. Ik kon niet weten hoeveel tooneelen dit bedrijf nog zou hebben vóór het scherm zou zakken.

Van Gonzales, die brommerig was, rookte en tegen zijn muildier vloekte, kon ik niets te weten komen. Maar even later voegde Werner zich bij ons. Hij was niet meer zoo woest en wat spraakzamer.

„Het meisje telt niet mee", zei hij, „ofschoon het mij wat waard was te weten te komen, hoe zij ontsnapt is".

„Het meisje komt er, zooals u zegt, niet op aan", zei ik. „U hebt mij".

„O, wij zullen jou stevig vasthouden, bij wijze van veiligheidsmaatregel", grijnsde hij. „Ik zeg niet, dat ik je niet geloof, maar ik wil zekerheid hebben, en dan hebben wij altijd nog Torquemada bij de hand".

„Mij goed", zei ik. „Laten wij maar doorreizen. U kent de plaats zeker wel".

„Astarnok is een historische plek hier in de buurt", zei hij. „Enkelen van mijn mannen weten waar 't ligt; ik heb er wel eens van gehoord. In vroeger tijd stond daar een Chimu stad".

„Chimu!" riep ik uit.

„Ja", zei hij, „de beschaving, welke aan die der Inca's is voorafgegaan. Men zegt, dat de Chimu's tien duizend jaar geleden geleefd hebben. Zij zijn uitgeroeid door de Inca's of hebben zich daarmee vermengd". Blijkbaar interesseerden de Chimu's hem niet, want hij veranderde van onderwerp.

„Je schijnt haast te hebben", vervolgde hij, „waarschijnlijk

in het idee, dat je ook een deel van den buit zult krijgen. Maar herinner je, dat je dat geweigerd hebt. Je hebt eerst gesproken toen je gevaar zag. En dus heb je voor geen duit aandeel in den Grooten Visch, vrindje".

,,Mijn beste man", zei ik rustig, ,,denk je, — als ik wel had toegestemd — dat ik dan zoo gek zou zijn te denken, dat jij je woord zou houden? Ik heb een heel anderen dunk van je — ik houd je voor een veel te grooten schavuit. Ik denk heelemaal niet aan den Grooten Visch".

,,Wat verlang je dan, voor den duivel?" vroeg hij.

,,Het komt mij voor", zei ik, ,,dat jij een graad erger bent dan Houston. Te oordeelen naar je toespelingen en bedreigingen van gisterenavond, zou ik denken dat jij op de trap der misdadigheid een grootere hoogte hebt bereikt. Dat wou ik weten; en dat verheugt mij. Want nu ik je op Houston's spoor heb gebracht, ben ik er zeker van, dat ik krijgen zal wat *ik* verlang".

,,En dat is?" vroeg hij scherp.

,,Houston, levend of dood!"

Hij keek mij onderzoekend aan.

,,O!" zei hij tenslotte. ,,Dus Houston heeft jou ook bedrogen, hè? Hij is in staat zijn eigen moeder te verraden. En hij is glad bovendien; hij zou de straf ervoor nog ontloopen. Ik geloof waarachtig, dat Houston op den oordeelsdag nog kans zal zien zich schuil te houden. Maar in mij heb je je vergist: ik zou mijn belofte hebben gehouden. Dat is het verschil tusschen Houston en mij. Misschien ben ik in sommige opzichten erger dan hij. Dat wil ik in het midden laten, maar ik ben geen Judas. Hoe heeft hij jou beet gehad?"

,,Toen hij genoeg van mij had, heeft hij me over een ondergraven rotspunt laten loopen", vertelde ik hem.

,,Ach zoo!" riep Werner uit, blijkbaar geïnteresseerd. ,,Dat was toen het meisje en jij daar ginds op den heuvel stondt, niet waar? Ik begreep al niet —"

,,Hebt u me daar gezien?" vroeg ik.

Hij knikte. ,,Jelui beiden. Wij hebben het meisje gevolgd. Ik begreep 't niet. In ieder geval heeft ze ons goede diensten bewezen".

,,Hebt u mij ook laten volgen?" vroeg ik.

,,Ja, maar Maddock heeft een stommiteit uitgehaald. Hij is je spoor kwijt geraakt. Maar wij hebben tenslotte het meisje en jou in onze handen gekregen".

,,Wat is er van den Indiaan geworden?" vroeg ik.

,,Indiaan?" vroeg hij onverschillig. ,,O, die bij het meisje was? Gevlucht, zooals ze allemaal doen. Ik ken dat soort".

Maar ik had er een eed op kunnen doen, dat Manuel geen Cholo of zoo iets was. Ik begon licht te zien en een verklaring voor Miss Varley's verdwijning.

,,Dus had Houston je doodvonnis geteekend, hè?' vervolgde Werner. ,,Ja, daar is hij best toe in staat. En 't is ook iets voor hem om 't te verknoeien. Zijn werk is nooit af".

,,Ik hoop dat dit bij u wel 't geval is", zei ik woest.

,,Dat zal wel lukken", zei hij bedaard. ,,Ik denk niet, dat Houston mij zal ontglippen. Dat heeft hij eens gedaan — en nu moet hij er voor boeten".

,,Wilt u mij vertellen wie Houston is?" vroeg ik op den man af.

,,Hij is een Judas; hij heeft ons verkocht en verraden", zei Werner.

,,Bedoelt u, dat hij tot uw troep heeft behoord?"

,,Juist. Hij heeft ons verraden. Houston is slim, maar in dit geval was hij te slim".

,,Maar hij en Raymond waren toch compagnons in de expeditie voor den Grooten Visch", protesteerde ik.

Werner lachte. ,,Heeft hij jelui dat op de mouw gespeld?" zei hij. ,,Als Raymond het had kunnen verhinderen, zou hij gezorgd hebben, dat hij mijlen van hem af bleef. Hij is juist voor Houston gevlucht; voor Houston en mij".

,,Dat vind ik interessant", zei ik. ,,Zoudt u mij meer willen vertellen?"

,,Met genoegen", zei Werner. ,,Wij zijn beiden bedrogen en wij willen beiden Houston er voor laten boeten".

,,Ik ben blij dat gij zijt wie gij zijt", sprak ik. ,,Er is nog een andere en veel geldiger reden" — Hij keek mij vragend aan. — ,,Ik had een vriend —"

,,O!" Ik zag zijn oogen schitteren. ,,Ja, er was nog een. Wij wisten wel, dat jelui met je drieën waart. Ik begreep al niet waar die derde gebleven was; nu snap ik 't. Je zegt dat je een vriend ,,hadt". Daaruit maak ik op, dat Houston bij hem beter geslaagd is".

Ik knikte. Ik dorst het niet wagen te spreken.

,,Ik geloof niet, dat ik jou hoef te laten bewaken", zei Werner peinzend. ,,Ik denk eerder, dat jij een goede compagnon zult blijken te zijn. Die Houston is een doortrapte schurk. Kijk eens, Poindexter" — en voor het eerst kwam er leven in zijn grof gezicht — ,,wij waren in een land als dit en wij hadden zoo lang naar goud gezocht, dat wij zoo mager en kaal als kerkrotten waren. Het voedsel raakte op. Wij hadden ons natuurlijk met het gewone blikjes-goed beholpen, maar zelfs dat hield langzamerhand op. Wij probeerden gras te eten, maar dat ging niet. Overdag was 't gloeiend heet en 's nachts — enfin, je hebt 't ook meegemaakt en je weet zoo'n beetje hoe het is.

,,Wij hadden er meer dan genoeg van en hadden den terugweg ingeslagen, zoo vermoeid als je nog nooit iemand gezien hebt; en op een avond, toen wij juist het kamp hadden opgeslagen, kwam die Raymond uit het niet opdoemen, nog zieker en uitgeputter dan wij. Hij viel vóór de tent neer en wij gaven hem een slok brandy om hem op te kikkeren. Maar hij was erg ziek en kon dagen lang niets binnen houden.

,,Wij konden hem zoo niet laten liggen en dus maakten wij een soort van draagbaar en bonden die op een paar muilezels, maar hij moet erg geschud zijn, arme bliksem. Het was niet bepaald een vlak land. Maar hij knapte een beetje op en toen was hij erg beleefd. De don had goede manieren en stijl. Hij verklaarde, dat hij ons zeer dankbaar was en dat het hem speet, dat hij ons tot last was en al zoo meer. En ik geloof", zei Werner lachend, ,,dat het daarbij zou zijn gebleven, als hij niet zijn hand in zijn zak had gestoken en een handvol munten en zoo er uit had gehaald. Bij God, er was geen vergissing mogelijk; ouderdom, uiterlijk, alles sprak er van. Het was geld van een verborgen schat!

,,Ik keek er naar met uitpuilende oogen en Houston begreep het ook — maar de anderen niet. Hij wou ons een vergoeding aanbieden voor onze gastvrijheid, zei hij. Hij had misschien voor een paar duizend dollar aan juweelen in zijn hand en daar hij het aanbood, was ik voor mij niet zoo gek om te weigeren. Maar nu toonde Houston wat hij waard was. Hij gaf mij een wenk en hield zijn hand omhoog.

,,Mr. Raymond, wij beschouwen u als onzen gast", zei hij. ,,Van zieken nemen wij geen geld aan".

,,Zoo was Houston. In zulke gevallen wist hij steeds den juisten toon te vinden. Als hij eerlijk spel had gespeeld — enfin, het dient nergens toe in herhalingen te vervallen. Hoe dat zij, Houston weerhield mij, en dien avond raakten wij in een ernstig gesprek. Raymond was ons geweldig dankbaar. Hij zei, dat ons gedrag ons eer aan deed en hij werd vriendschappelijk. Begrijp wel, dat Houston nog aan niets anders dacht, dan dat hij ergens schatten verborgen had. Dat lag voor de hand, maar hij wou meer weten. En al spoedig ging 't mij net zoo.

,,Raymond raakte aan het praten. Hij vertelde ons, dat hij zich altijd geïnteresseerd had voor de Inca's en voor Spaansch Zuid-Amerika. Eens op een avond, toen wij dicht bij de beschaafde wereld waren gekomen, sprak hij ronduit en zinspeelde op zijn geheim. Wij hadden natuurlijk wel bij geruchte gehoord van den Grooten Visch. Wie heeft dat niet in Peru? Hoe dan ook, hij noemde den naam en Houston stootte mij aan. Zijn tanden glinsterden.

,,De Groote Visch!" riep hij uit. ,,Ik denk, dat als iemand die zou vangen, hij een net zou noodig hebben om hem aan land te halen".

,,Raymond keek hem eens aan, want die was ook een slimme vogel en hij hield dadelijk zijn mond. ,,Dat zal wel", was alles wat hij zei; en verder sprak hij geen woord meer over dat onderwerp.

,,Nu zult u denken, dat wij niet veel gegevens hadden om ons doel te bereiken, maar daar vergist gij u in. Hier was iemand die praatte over den Grooten Visch en die Inca-goud en juweelen bezat. Dat was in ieder geval genoeg om de jacht te beginnen. Houston klampte zich aan hem vast als een bloedzuiger. Om kort te gaan, Raymond kreeg argwaan. Hij had niet alles bij zich, dus moest er een expeditie uitgerust worden als hij een schat gevonden had. Houston bespiedde hem als de kat de muis; maar hij maakte het te bont. Daardoor verraadde Houston zichzelf en ons. Raymond rook lont, hield zich eenigen tijd schuil en ging er toen vandoor.

(Wordt vervolgd).

Foto C. Steenbergh.

HEUSDEN, GEZIEN VAN HET WESTEN.

HEUSDEN.

't LIGT er hoogelijk eigengereid, 't kleine stadje, dat nog steeds niet vergeten kan, eenmaal een heusche groote stad te zijn geweest. Ofschoon dat, wat over is van vroeger glorie, den 20e eeuwer heel duidelijk toont, hoe zijn voorvader andere stedelijke proporties kende dan hij. Immers niets, wat maar eenigszins naar het moderne begrip „groote stad" zweemt, erkennen we in Heusden, nog gedeeltelijk besloten tusschen zijn wallen, die geen enkele taak meer te vervullen hebben, behalve dan om er kool en andijvie op te planten. En 't zijn vooral die kool en andijvie, die den lachlust wekken en tegelijk weemoedig stemmen. ✉ Pas ligt achter me de streek na 's Hertogenbosch, vruchtbaar land met zware, statige boerderijen, donker op zwart af het rietdak, overhuivend den smallen voorgevel. Daar vermoeden we het moeilijke, ploeterende zomerleven van den boer, idyllisch door zoovele dichters bezongen, in waarheid zorgenzwaar. Wel ondergaan we de weelde van de gouden akkers, als we, zorgelooze stedelingen, alleen hun schoonheid erkennen; toch, getemperd wordt die vreugde, bij het herdenken van den nooit poozenden harden arbeid, hieraan den ganschen zomer gewijd, een arbeid, die den boer wel nooit zal inspireeren tot een: „Hoe genoeglijk rolt het leven des landmans voort". Trouwens, Poot zelf moest, in weerwil van zijn loflied, evenmin iets hebben van het landleven! ✉ En in de boerderijen van het land van Heusden vinden we de reflex van dit zware boerenleven, zoodat een last van ons af schijnt te vallen, als we plotseling, nog onverwacht, de roode, fleurige daakjes van de „stad" Heusden voor ons zien, half verborgen nog achter de landelijke wallen, welke iedere herinnering aan de verschrikkingen van den oorlog hebben verloren. Een kindje in een wagentje staat er tusschen de groene koolplanten, waaraan een oude man rustige zorgjes wijdt. ✉ Niets is meer over van de geduchte stad, die eenmaal zulk 'n belangrijke plaats innam in de geschiedenis van het graafschap Teisterbant, Teisterbant, dat machtig genoeg is geweest om den hartstochtelijken, romantischen Willem Bilderdijk te doen pralen met een titel, die slechts in zijn verbeelding hem toekwam. Een romance in zeven zangen heeft hij gewijd aan dit geslacht, dat, blijkens de officieele geslachtslijsten, reeds in den aanvang der 14e eeuw was uitgestorven. ✉ Zeker is, dat de eerste Heer van Heusden een jongere zoon uit dit grafelijk huis is geweest: moeitevol was zijn heerschappij. Immers, in 839 kwamen de al-verwoestende Noormannen ook naar Heusden, vernietigden stad en burcht. Niemand waagde 't, hun te weerstaan. Ook graaf Robert vluchtte. Toch is hij later weergekeerd naar zijn stad: in de kronieken staat vermeld, dat hij in 857 te Heusden stierf. ✉ Veel had het kasteel te lijden gehad door brandschatting en plundering: Roberts opvolger, graaf Boudewijn, liet het herstellen, om het tot waardige woning te doen strekken voor de koningsdochter, die hij had geschaakt. Daar zat Sophia, dochter van koning Ethelred, purperen zijde te spinnen op een rond spinnewiel, toen gezanten haars vaders naar Heusden kwamen om haar te bewegen naar Engeland weer te keeren. Maar Sophia bleef haar echtgenoot trouw, haar vader kon niet anders dan berusten, en tot haar dood bleef Boudewijns gemalin Vrouwe van Heusden. Toen togen haar zonen Edmond en Robert naar koning Ethelred, die hun als wapen een purperen rad in verguld veld zou hebben gegeven. En nu nog is dit het wapen van Heusden. Se non è vero . . . . ✉ In de oude kerk te Heusden is de Vrouwe van Heusden begraven: deze kerk werd later vervangen door de St.-Catharijne-kerk, in den aanvang der 14e eeuw, waarschijnlijk omstreeks 1328. Want in dat jaar beloofden 10 bisschoppen 40 dagen aflaat aan ieder, die de kerk te Heusden bezocht. En dergelijke aflaatbrieven werden gewoonlijk geschonken aan pasgebouwde kerken. Meer dan 200 jaar bestond deze kerk in haar

Foto C. Steenbergh.

HEUSDEN. HUIZEN AAN VISCHMARKT EN WILHELMINAPLEIN, HOEK NIEUWSTRAAT.

Foto C. Steenbergh.

HEUSDEN AAN DE ZUIDZIJDE.

oorspronkelijke gedaante, die niet de gebruikelijke was. Want de kerk was geen kruiskerk; waarschijnlijk was aanvankelijk het aantal inwoners niet groot genoeg om een dusdanige uitbreiding noodzakelijk te doen zijn. Maar tijdens de Hervorming, die blijkbaar de Katholieke gemeente niet deerde, werd de kerk met een kruis uitgebreid; dit gebeurde in 1555. ✠ Wonderlijk genoeg bleef de kerk behouden, toen in 1572 een buskruitontploffing een groot deel der stad vernietigde, o.a. ook een gedeelte van het kasteel en het stadhuis. Dit gebeurde, toen de Staatschen onder zekeren hopman Waardenburg en Joost Hoek de stad bij verrassing uit de macht der Spanjaarden hadden bevrijd. Hij trok verder om het even buiten de stad gelegen kasteel te overmeesteren: reeds hadden zijn manschappen het kasteel omringd, toen een brandende lont in een ton met buskruit viel: een geweldige brand legde een groot deel der stad in de asch. Waardenburg en zijn mannen konden zich niet handhaven; de Spanjaarden namen de stad weer in bezit en plunderden haar, de afvallige, naar hartelust. Vrij spoedig evenwel, reeds in 1577, zijn de Spanjaarden uit Heusden weggegaan: de kerk, door de Katholieken verlaten, werd door de Hervormden in gebruik genomen, die haar tot op dezen dag behielden. Wat wel eenigszins wonderlijk aandoet, als men weet, dat 't aantal Protestanten uiterst gering is in Heusden en het blijkbaar slechts geringe geldmiddelen ter zijner beschikking heeft. Want de toren is scheefgezakt, gansch en al verwaarloosd is het uiterlijk der kerk, de koepel, die eens den toren voltooide, is sinds 1811 verdwenen. De Franschen, die toen een telegraaf hebben aangelegd boven op den toren, achtten het noodig dien koepel voor dit doel af te breken en nadien werd hij niet meer herbouwd. Een groot deel der kerk is ongebruikt, voor bergplaats ingericht. ✠ Terwijl de Katholieken thans, sinds 1839, een geheel nieuwe kerk bezitten; nog in 1739 moesten ze zich behelpen met een particuliere woning, tot kerk verbouwd, die echter uiterlijk niet op een kerk mocht lijken. ✠ Nog bevindt zich in de Oude Catharinakerk een weidsch grafmonument, waarop de marmeren statue ligt van een blijkbaar zeer ijdel man, die leefde in den aanvang der 18e eeuw, de personificatie van de zelfgenoegzame patriciërs, die Cornelis Troost in al hun verwaandheid zoo prachtig ironiseert. Het was Johan Theodoor, baron van Friesheim, gouverneur van Heusden, die zijn eigen personnage zóó belangrijk vond, dat hij reeds tijdens zijn leven, opdat de herinnering aan zijn gewichtig bestaan voor het nageslacht zou voortduren, een al te rijk grafmonument liet oprichten (afb. op bladz. 175). Zoo meldt dan ook zijn grafschrift: „Hoc monumentum vivens posuit!" ✠ Nog een glorieus monument bleef in Heusden gespaard, maar van gansch anderen aard. Helaas gehavend door de zindelijkheidlievende restaurateurs, die in de 19e eeuw welgemoed aan het werk zijn gegaan om het mooie stadhuis in Hollandschen Renaissancestijl, waarin de roode baksteen speelsch en kleurig afwisselt met grijzen natuursteen, waar nog Gothische bouwtrant even wordt aangeduid, om dit mooie stadhuis te metamorfoseeren in een „vlekkeloos" modern bouwwerk, dat het zonnelicht binnenlaat door spiegelruiten, die het hart van iederen oprechten O-Wer zouden verheugen. En we smeeken den alvermogenden „tand des tijds" om alsjeblieft eens rationeel te werk te gaan, om zoo spoedig mogelijk de warme, diepe kleur te doen herleven, welke het doel is van iederen bouwmeester, die den oud-vaderlandschen baksteen hanteert. En misschien komt er nog eens een goede genius, die de Heusdenaars het vandalisme doet inzien, dat de vensters van dit bouwwerk zoo jammerlijk heeft geschonden. ✠ Beroemd is het speelwerk, boven bij den toren, met leien spits, in achtkantigen peer eindigend: bij het slaan van heel en half uur leveren in immer dezelfde zekerheid de ruiters en soldaten in een overhuifde nis in den zijgevel op poppenwijs hun veldslag. In zijn Beschrijvinghe der stadt Heusden vermeldt Jacobus van Oudenhoven: „Anno 1588 wierde het Stadt-huys bij de Stadt wederom opgebouwt ('t was in 1572 verbrand). Anno 1589 wierde het Horologie tot Delft by Jan Dircksz. Coop ghemaeckt op des Stadtshuys Tooren ghestelt en de de Slaghklock van de ure by Thomas Both tot Uytrecht

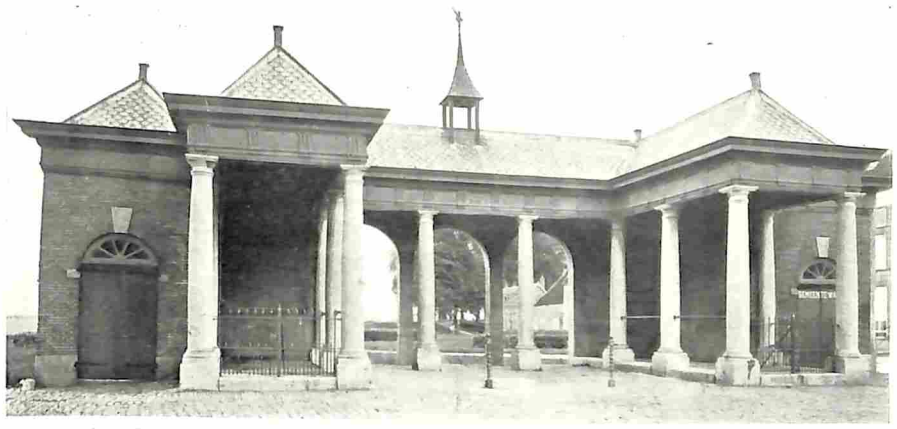

Foto C. Steenbergh.

HEUSDEN. DE V.M. HOOFDWACHT OP DE VISCHMARKT.

gegoten, swaer 2957 ponden in den selven Tooren gehangen. Anno 1590 wierden de Klockskens tot den Voorslagh mede in des Stads-huys Tooren gehangen. — Op den selven tijdt wierde de Wijser met dat konstigh ghestel aen de Noord-zijde van desen Tooren gestelt, het welck sijn operatie heeft als de Klocke slaet ende komen op elcken slagh van de geheele ure twee gemaeckte Ruyters met Lancien malkanderen ingereden, ghelyck twee Ruyters in duël ende staen eenighe andere als scheytslieden toe en kijcken. Op elcken slagh van de halve ure komen twee ghemaeckte Ruyters met Schilden ende Houwers malkanderen inloopende ende houwen met een groote furie nae malkanderen". ✉ De herinnering aan een strijdbaar Heusden werd dus op kinderlijke wijze bewaard, als attractie voor straatjeugd en vreemdeling. Voor den vreemdeling, die van ganscher harte de schoonheid van het nu zoo vreedzame stadje bewondert, een schoonheid, die behouden bleef in vele oude huizen ook, welke blijkens het jaartal in den voorgevel dateeren uit het eind der 16e, het begin der 17e eeuw, met ongeschonden trapgevels, rijk-bewerkte ankers, klaverblad-vormige togen boven de vensters. Natuurlijk ook ten deele „gemoderniseerd", wat de bewoners, die in zulk een kleine stad toch reeds veel comfort missen, niet al te euvel kan worden geduid. Zelfs zijn er woningen, waar we in de keuken nog de open schouw vinden! Ouder zijn deze huizen dan de vischhal, de v.m. hoofdwacht, op het eind der 18e eeuw gebouwd, op de plaats, waar eens de gevangenis stond. Door haar bogen heeft men een vergezicht, herinnerend aan de tuinen der patricische buitenhuizen aan Vecht en Amstel, in 't pralend Kennemerland. Helaas zijn de schoone boomen, op de afbeelding zichtbaar, waarschijnlijk reeds verdwenen, als tenminste het Kroondomein nog zijn opzet, Heusdens schoonheid zoozeer bedreigend, heeft voltooid door de prachtige gave boomenlaan, die Oud-Heusden met Heusden verbindt, te vellen. ✉ Ik hoop van harte voor de bewoners van het liefelijke, maar tamelijk eentonige Heusden, dat deze ramp bijtijds nog werd afgewend.

RO VAN OVEN.

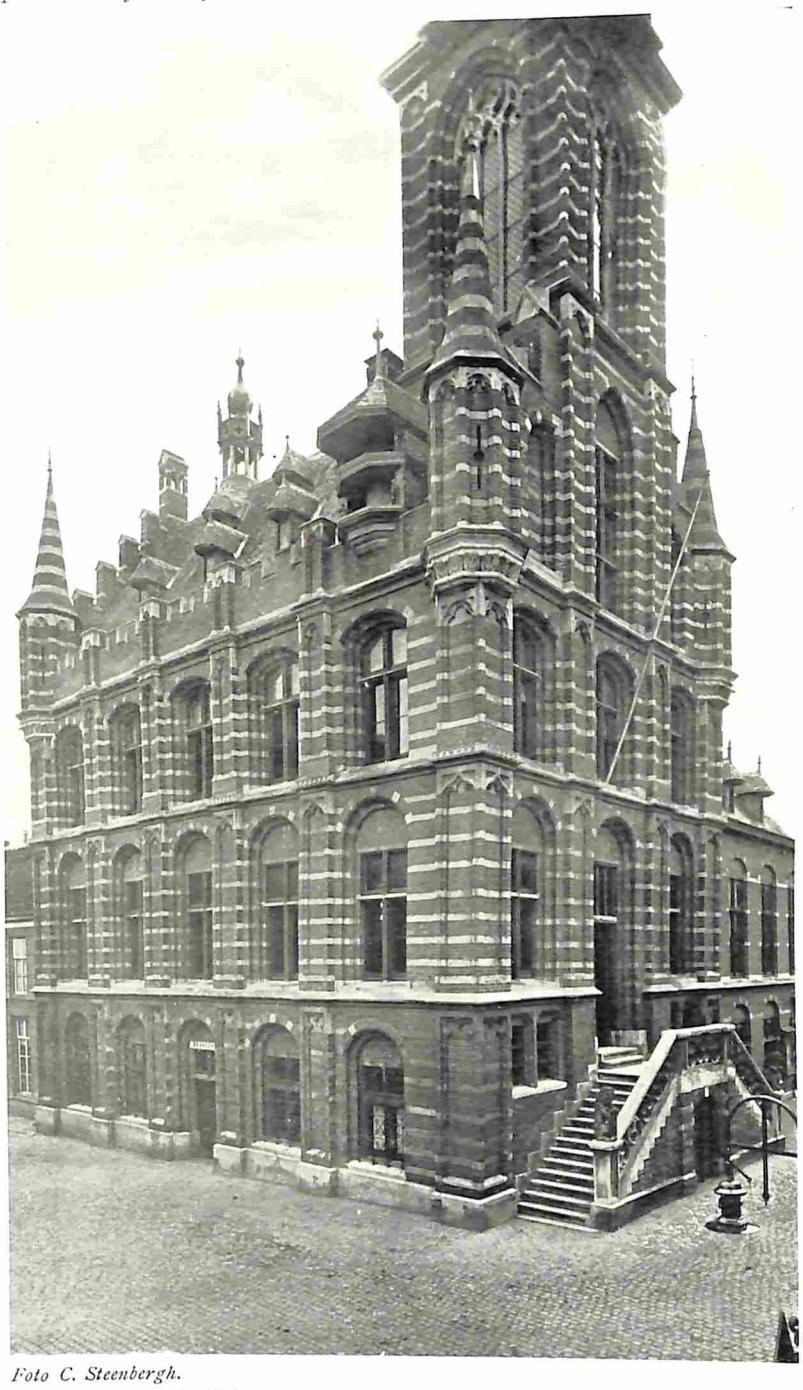

Foto C. Steenbergh.

HET STADHUIS TE HEUSDEN.

UIT HET LAND VAN DE PEEL.

DE TAFELPARTIJ. [1])

ALS het is afgeknapt tusschen Lens [2]) en Kee, of hoe 't verloofde span anders mocht heeten, dan weet onze ijverige dorpsveldwachter Dorus, dat hij zijn onvolprezen speurneus weer actief te stellen heeft. Avond aan avond kan men dan zijn ietwat gebogen gestalte over de mistige landwegen zien schuiven langs de boerenhofsteden, waar 't gevaar broeit. Want, dat de bom zal losbarsten vandaag of morgen, dat is zeker. Daarvoor staat hem zijn dertigjarige veldwachterservaring borg! Vooral als 't huwelijk nog wordt opgezegd door de bruid, terwijl het paar al onder de roepen staat [3]), is de tafelpartij onvermijdelijk. Daarvoor zal de „verongelijkte" bruidegom wel zorgen! ✉ Voorzichtigheidshalve heeft Dorus, die in zijn eigen speurorgaan blijkbaar geen onbeperkt vertrouwen heeft, de in ons dorp gestationneerde rijkspolitie aangemaand mede op haar qui vive te zijn en de „bedreigde" wijk terdege te inspecteeren .... En toch ..., zijn 's veldwachters rondloerende oogen scherpziende, die der jeugdige boerenbevolking — tuk op een pretje — zijn het evenzeer .... ✉ Op 'n mooien avond, als de vredige rust schijnbaar gespreid ligt over het landelijk dorp, breekt plotseling een ietwat droefgeestige toon door de stilte. 't Is het signaal, voortgebracht op 'n koehoorn of lampeglas, dat de baan veilig is en de tafelpartij kan worden gehouden aan de woning der trouwhuiverige bruid, die haar hopenden bruidegom nog te elfder ure den bons heeft gegeven. Alras klinken gelijksoortige seinen van verstandhouding, en langs voetpaden en over karresporen komende boerenknechts geloopen, voorzien van veelsoortig — veelal geïmproviseerd — muziekgerij. Oude ketels vervangen de trommels; de deksels dienen als bekkens; koehoorns en lampeglazen zijn de blaasinstrumenten en de harmonica is 't eenige waardige muziektuig, bien étonné de se trouver ensemble met die andere! ✉ Wee den argeloozen boer, die niet al dagen lang zijn schuur en stallen zorgvuldig gesloten hield! Want wagens en karren, wanmolens, eggen, dorschvlegels en ander landbouwgerief vormen de welkome ingrediënten voorden te vormen „trouwstoet". Spoedig is deze opgesteld en trekt onder oorverdoovend lawaai naar de woning der ontrouwe schoone. De aangekleede stroopoppen, die al dagen lang verborgen te wachten lagen op den grooten dag, worden fluks te voorschijn gehaald en figureeren als bruidspaar op het voorste voertuig, dat door een joelenden troep wordt voortgetrokken. Bij de woning der bruid wordt de geheele optocht neergezet en hier klinkt de Peellandsche „gamelan", die — zij het niet in welluidendheid, het althans zeker in luidheid van die „onzer broederen om den evenaar" winnen zal... ✉ Met 'n halfgesmoorden bastaardvloek op de lippen is inmiddels Dorus zijn woning uitgestormd om orde in dezen chaos te gaan scheppen. En gelukt het hem een der „onverlaten" te grijpen, dan wordt deze triomfantelijk door hem onder het gemeentehuis geleid. De goedmoedige burgemeester intusschen — wijselijk waardeerend dit oude dorpsgebruik — zal gaarne in dezen met zachtheid doen rechtspreken. ✉ Den volgenden morgen is de tafelpartij het onderwerp der dorpsgesprekken. De motieven der „breuk" worden sterk gecommentarieerd, waarbij wederzijdsche partijen gewoonlijk meer dan één staartveer moeten laten.

J. M. HOES.

1) Ketelmuziek. 2) Verkortiing van Laurens. 3) Huwelijksafkondigingen in de R. Kath. Kerk, waarbij de geloovigen worden aangemaand de hun bekende huwelijksbeletselen aan den Pastoor te melden.

Ontvangen boeken.

Van de Uitgevers Mij „Kosmos" te Amsterdam ontvingen wij van de serie „Weten en Kunnen" (Afdeeling Plant, Bloem en Vrucht onder leiding van J. F. Ch. Dix) de nrs. 139 (Ontwerpen voor kleine tuinen, door W. Abbing) en 140 (Fraaie Coniferen voor elken tuin, door A. de Vink). ✉ De Algemeene Nederlandsche Vereeniging voor Vreemdelingenverkeer zond ons een exemplaar van haar nieuwste reclameplaat voor ons land (uitgegeven met Duitschen, Engelschen en Franschen tekst) die den vreemdelingen de kleurenweelde onzer bloemenvelden voor oogen toovert.

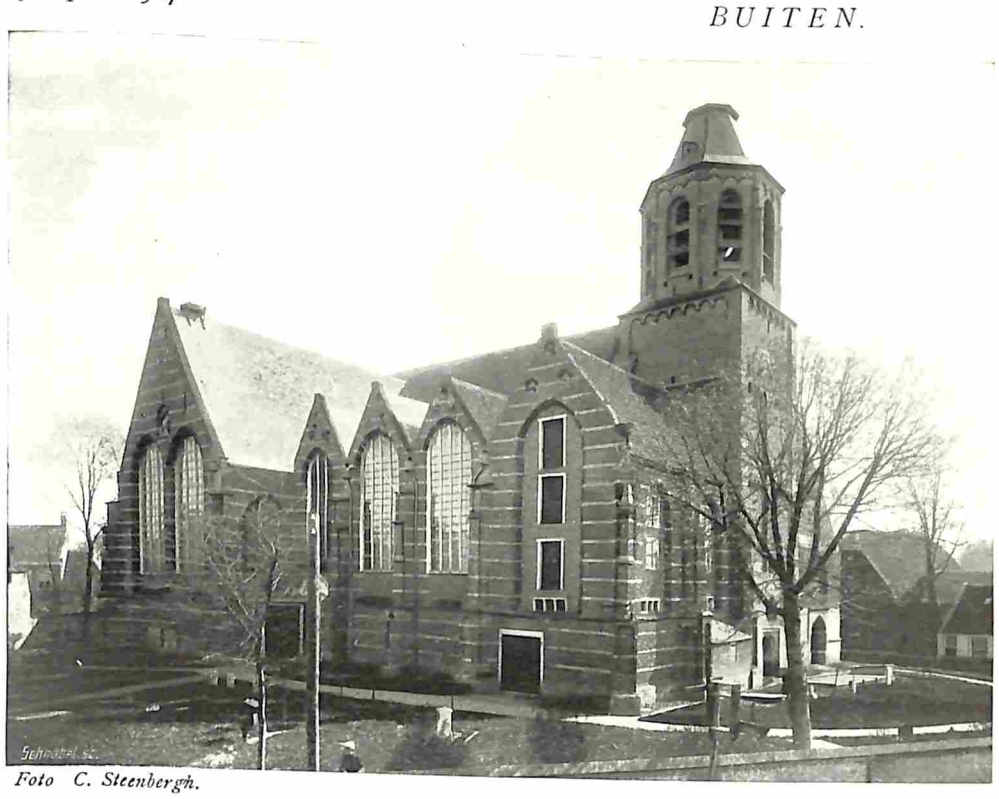

Foto C. Steenbergh.

HEUSDEN. DE GROOTE- OF ST. CATHARINAKERK.

LEVENSLEED.

„HEINO!" — Heino Helmers stond even stil. Diep in zijn ziel verweerde zich iets tegen dezen bekenden, lang vergeten klank. Bijna onwillig keerde hij zich om. — „Nancy!" ✉ Twee menschen stonden tegenover elkaar en trachtten elkanders innerlijk te peilen. Hun oogen vroegen en hun handen beefden in elkanders greep. Dan volgden, automatisch, de vragen naar gezondheid, naar vrienden en kennissen, terwijl hun voeten hen droegen naar een banale gelegenheid, waar men hun in leelijke, grove koppen een drank voorzette, die geheel onrechtmatig den koninklijken naam thee droeg. ✉ Ze spraken niet. Een wereld van herinneringen doemde op uit het verleden, en het tooverpaleis Jeugd verhief zich in al zijn schoonheid. Heino herkende Nancy's ouderlijke villa, de harmonisch gemeubelde kamers met hun stille pracht, waarin hun jonge, extatische liefde als een vreemde grillige plant gebloeid had. Nancy hoorde weer de klare, zakelijk-besliste stem van Heino's vader, die afwees een huwelijksmogelijkheid tusschen zijn zoon en de dochter van zijn politieken tegenstander. Zij herinnerde zich hun martelaarschap, omdat Heino zwichtte, moest zwichten wegens zijn algeheele materieele afhankelijkheid. En in de prachtige, rijke kamers, in die zoo bij uitstek passende omgeving hadden ze, vlammend van extase, dronken van zelfbewustzijn en opofferende kracht, elkander eeuwige trouw beloofd, met de heilige, maar gemakkelijke beloften van Jeugd, die meent de wereld en zichzelf te kunnen overwinnen ..... ✉ „Tien jaren, Nancy, al tien jaren. Weet je nog ...." Maar een blik op den gladden, glinsterenden ring aan haar vinger deed de aanzwellende teederheid in zijn stem verdonkeren tot de bijna barsche vraag: „Je bent getrouwd?" — „Weduwe. 'k Heb een zoon van acht jaar". — „Dat is dan alles wel heel gauw gegaan". — „Men trouwt ook wel eens uit dépit, Heino". — „Of men trouwt niet". ✉ De woorden knapten uit zijn mond, zijn blik vertroebelde. Maar Nancy, in de aandreigende stilte, nam zacht het woord: „Ik woon met mijn moeder samen, nu ook zij weduwe is. Zij zal je graag weerzien. Kom je morgen bij ons theedrinken?" ✉ Zijn eerste impulsie was om brutaal, met wondende woorden, te weigeren. Maar ook in hem leefde het verlangen om in haar eigen, verfijnde omgeving de vroegere, dierbare intimiteit te doen opleven, die nu zoo hopeloos ontbrak. Om eenmaal, zij het voor een paar uren, de laatste tien jaren af te schudden, te doen leven het Verleden, te triompheeren over den Tijd ..... — „Tot morgen dus", was zijn afscheidsgroet. ✉ In een warme, weelderige kamer, bij een vertrouwelijk schemerlicht en een dartel haardvuur zaten de twee menschen en dronken geurige thee uit porceleinen schalen. Een zacht parfum doorgeurde het vertrek en de zilveren slagen van het albasten klokje klonken als van heel ver weg. Het Verleden was aanwezig, tot zelfs in de glimmende glinstering van de zilveren lepeltjes — alleen niet in de ziel van de twee menschen, die met uitgezochte woorden banale dingen zeiden. Ze vermeden elkander aan te zien, omdat in hun oogen het Verleden grijnsde, het verstarde, versteende Verleden. De Tijd triompheerde over deze twee levens, die, ver van elkander, anders hadden leeren denken, en die elkander volkomen vreemd geworden waren .... ✉ Twee jonge menschen stonden tegenover elkander en prevelden banale afscheidswoorden. Maar in zijn oogen lichtte een dreigende, vijandige gloed, omdat zij zijn lieve illusies gebroken, vernield had .... en met den eenzamen traan, die aan haar wimpers hangen bleef, beweende zij het verzonken tooverpaleis, haar gestorven Jeugd.

N. VAN GIESSEN.

MIEREN WIJSHEID.

Ga tot de mieren, gij luiaard; ken hare wegen en word wijs.

WIJSHEID is nu niet precies het tegengestelde van luiheid. Als Salomo dus niet gezegd had: „word wijs", maar wel: „word vlijtig", dan was dit, taalkundig gesproken, juister geweest, en misschien ook natuurwetenschappelijk wel juister. Want vlijt kunnen de mieren ons stellig wel leeren, ofschoon.... Vele mieren houden slaven, die een groot gedeelte van het noodige werk moeten doen. Dat gaat echter soms zóó ver, dat de meesters in het geheel niet meer werken kunnen, dus volkomen afhankelijk van hun slaven worden. Van zulke mieren is niet eens vlijt te leeren. ✉ Maar wijsheid dan, wijsheid, die niet slechts den luiaard, doch ons allen sieren zou. Wat schitterende leerschool moet voor ons, menschen, wel de mierenwereld zijn, niet waar? Willen we even in die school rondkijken? In Abessinië en omgeving leeft een mier (Messor barbarus), die gewoon is, voor haar voeding korrels te verzamelen. Na zonsondergang komen scharen dezer mieren uit haar onderaardsch nest. Langs verschillende wegen gaan ze haar oogst binnenhalen. Doch vele sleepen in plaats van

Foto C. Steenbergh.

HEUSDEN. GRAFMONUMENT IN DE GROOTE KERK.

zaden ongenietbare dingen als klompjes aarde of steentjes mee naar huis. Wat zullen ze daarmee doen? Niemendal. Thuis laten ze die voorwerpen vallen, waarna ze er niet meer naar omkijken. ✉ In Oost-Indië is de mierensoort Crematogaster difformis zeer verbreid. Deze mieren, die in doode takstompen haar nest aanleggen, loopen in lange rijen de boomen op en af, en bezoeken de in uitgeholde mergkanalen van kleine twijgen vastzittende schildluizen, haar „melkkoeien". Op de mierenpaden zetten zich nu muskieten met den kop omhoog; het lichaam brengen ze in een sterk schommelende beweging. Daalt een mier, die haar buikje te goed gedaan heeft, langs den boom naar beneden, dan wordt ze onmiddellijk door een muskiet aangeklampt, die in een snel tempo met voorpooten en voelers langs den kop der mier strijkt. De meeste mieren blijven bij zoo'n aanraking onmiddellijk staan, drukken het lijf vast tegen den boom, slaan het achterlijf naar voren om, sperren de kaken wijd open en trekken de voelers in. De muskiet staakt haar geschommel en laat de vleugels snel trillen. De mier braakt nu een druppel zoet vocht uit, de muskiet likt dien haastig op en de mier vervolgt haar weg. Weer begint de muskiet zich heen en weer te wiegen, tot een tweede mier zich door haar laat berooven. Verscheidene mieren loopen snel voorbij;doch de muskiet tracht haar dan tot stilstaan te bewegen door haar al vliegend met voorpooten en voelers te bewerken, wat meestal ook gelukt. ✉ Van je familie moet je het hebben, kunnen ook vele mieren wel zeggen. Op nog brutaler manier, dan het door muskieten zou kunnen gebeuren, wordt Myrmica brevinodus door haar veel kleinere nichten, die luisteren naar den naam Leptothorax emersoni, uitgeplunderd. Deze kleine rakkers richten midden in een nest van haar groote nichten en neven een kamer voor eigen gebruik in, die met de gangen van het groote nest in verbinding staat door gangetjes, voor de groote mieren niet te passeeren. Gebeurt het eens een enkele maal, dat een groote Myrmica een wand der bedoelde kamer stuk maakt en bij Leptothorax binnendringt, dan wordt eerstgenoemde zoo spoedig mogelijk verjaagd; de aangerichte schade wordt door de kleine indringers hersteld, en om een herhaling van het feit te voorkomen, veranderen deze zelfs de bouwconstructie. Slechts zelden halen de kleinen zoetigheid uit den door de grooten opgelegden voorraad. Doch het is regel, dat Leptothorax bij de thuiskomst van een Myrmica deze op den rug klimt en haar door belikken en bekloppen met de voelers dwingt, één of meer druppels voeder uit te braken, dat dan door de roovers gulzig verorberd wordt. De beroofden moeten dan, om niet van honger om te komen, haar voorraad wel aanspreken. Maar daardoor blijft er te weinig voedsel voor de Myrmicalarven over. Het is dus geen wonder, dat in de nesten der groote mieren, die zulke lieve bloedverwanten huisvesting moeten verleenen, slechts een gering aantal larven te vinden zijn. En dan noemt een onderzoeker dit stelsel nog wel „amicaalselectie". De „amicaliteit" schijnt daarbij toch wel een beetje zoek te zijn. ✉ De mieren hebben nog tal van andere „vrienden". Of uit hun samenleven de „wijsheid" van eerstgenoemden blijkt? Men oordeele. In Tunis en de omgeving van Oran leeft de mierensoort Myrmecocystus viaticus. Het voorste stuk van haar lichaam is scharlakenrood, het achterlijf echter blinkend zwart. Met haar lange pooten kan ze zeer snel loopen. In haar nest woont ook een kever, Thorictus Foreli. Enkele exemplaren hiervan loopen vrij in het mierennest rond; de meeste echter zitten vast aan . . . . het onderste lid der mierenvoelsprieten, dus tegen den kop. Hoe komen ze daar? Voor haar genoegen draagt de mier den last van één of twee, soms wel drie kevers stellig niet mee, die bovendien de beweeglijkheid der voelers aardig belemmeren. En toch ligt de schuld van haar lijden bij haar zelve. Meestal loopt ze de in het nest aanwezige kevers onverschillig voorbij; ze heeft het te volhandig met het ronddragen en verzorgen harer poppen en larven. Maar als er geen of nog geen poppen en larven in het nest zijn, wordt de zaak anders. Gewis ter voldoening aan haar verzorgingsdrift gaat, een mier zoo'n kever belikken, terwijl ze verder beproeft, het dier op te nemen en rond te dragen, gelijk ze dat met poppen en larven doet. Dat gaat echter slecht, omdat het harde, ronde skelet van chitine geen aangrijpingspunten biedt. De kever wordt bij deze pogingen geduwd en gedraaid en komt spoedig op den rug te liggen. Nu vat de mier hem aan de achterpooten; doch nauwelijks is dit geschied, of de kever grijpt een voeler van zijn gastvrouw en klemt zich met alle pooten stevig daaraan vast. De mier komt nu in groote opwinding en slaat als een dolle om zich heen, waarbij ze beproeft, den aanvaller met pooten en kaken van haar voelers af te schuiven, wat niet gelukt. Ook later wordt die poging nog vaak herhaald, maar steeds zonder succes. ✉ Sommigen hebben gemeend, dat Thorictus met zijn bovenkaken gaatjes zou boren in de voelers der mier, om zoodoende het bloed van deze te kunnen opzuigen. Doch bij nauwkeurige onderzoekingen zijn zulke gaatjes niet gevonden; en de monddeelen van den kever zijn ook niet geschikt bevonden tot het genoemde parasietenwerk. Waarvan deze mierengast dan wel leeft? Hoogstwaarschijnlijk likt hij van het mierenlichaam een zoetachtige stof, die daar wordt uitgescheiden, evenals dit likwerk gedaan wordt door een anderen gast, Oxysoma Oberthüri. ✉ Naar men geneigd zou zijn, te gelooven, bestaat er in de mierenwereld ook een „volkenbond", en nog wel een, die vrijwat meer gezag uitoefent dan die van Genève. Wij zien tenminste tot onze verbazing, dat dieren, die alles behalve vrienden van elkaar zijn, toch met elkaar in één nest samenwonen, n.l. Myrmecocystus met Lomechusa. In vrede? Och, het ligt er maar aan, hoe men die opvat. De brave mieren der eerstgenoemde soort verplaatsen en kweeken de poppen en larven der laatste met evenveel zorg als haar eigene. En uit overmaat van dankbaarheid weet de volwassen geworden Lomechusa niet beter te doen dan de kindertjes van haar pleegouders bij levenden lijve op te peuzelen. ✉ Een andere mierensoort, Sanguinea, draagt haar eigen larven telkens en telkens van de eene naar de andere plaats, wat noodzakelijk is. Precies dezelfde bewerking past ze toe op de larven van Lomechusa, die zich in haar nest bevinden. Maar . . . . deze kunnen die hartstochtelijke liefde niet verdragen en gaan erdoor te gronde. ✉ Werd daar niet van brave mieren gesproken? Nu, er zijn er immers, die een afkeer hebben van ruziemaken en daarom het vechten, indien noodig, opdragen aan reusachtige, sterke soortgenooten, die men soldaten heeft genoemd. Doch zie, als de kolonie van Myrmecocystus bombycinus door boosaardige indringers wordt aangevallen, verzaken de dappere, nog wel met lange, sabelvormige kaken gewapende soldaten hun duren plicht, zoodat de kleinere werkmieren wel gedwongen zijn, zich met al de woede, waarover zij kunnen beschikken, op den vijand te werpen. Naar

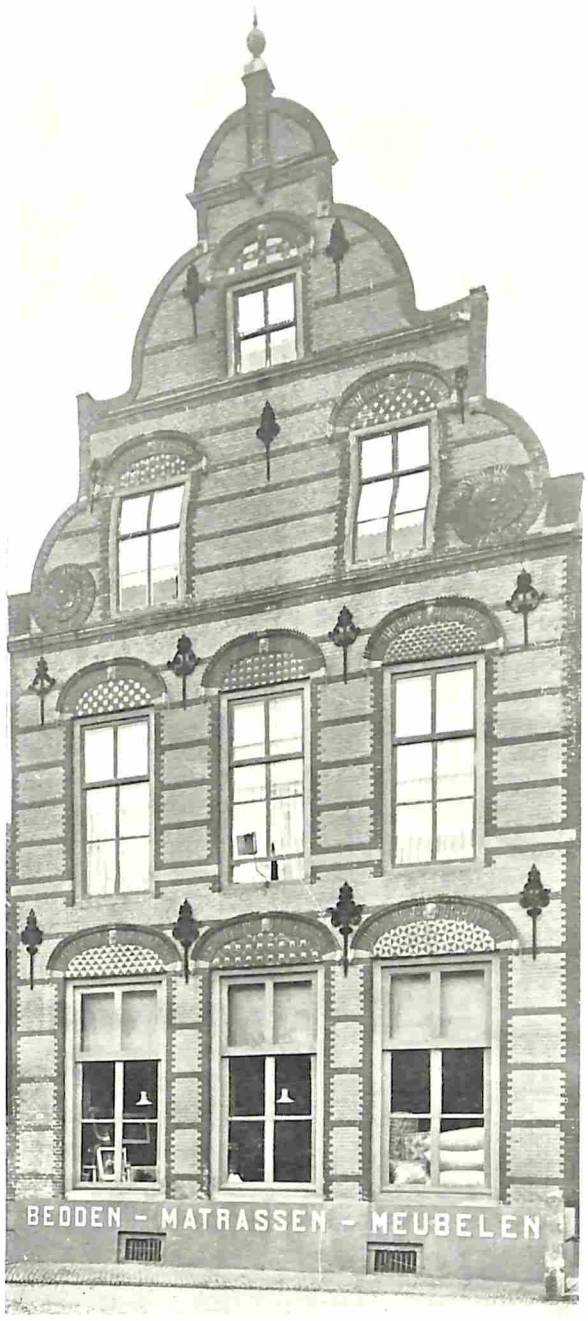

Foto C. Steenbergh.
HEUSDEN. GEVEL AAN DE HOOGSTRAAT.

Foto Julien.

OP HET LANDGOED DE NIENHOF.

het schijnt nemen dan de soldaten de rol van kindermeisje op zich. ✕ Amerikaansche soorten van het geslacht Myrmecocystus en een Australische soort van het geslacht Camponotus zijn zóó liefderijk, dat ze eenige werkmieren uit haar nest als levende honigvaten gebruiken. Ze stoppen die huisgenooten dermate vol met honig, dat het achterlijf van de „begunstigden" de grootte bereikt van een flinke bes uit een druiventros. ✕ In hoever het hier vermelde getuigenis van mierenwijsheid aflegt, kan aan het oordeel van den lezer worden overgelaten. Zeker is het, dat dieren door driften beheerscht worden, die hun daden bepalen; en even zeker, dat sommige dier driften alle andere overvleugelen. Dit blijkt o.a. ook duidelijk uit den vogeltrek. In bijna elke trekperiode wordt waargenomen, dat roofvogels en andere in denzelfden troep reizen, zonder dat de roovers ook maar een enkele poging doen, om zich aan den rijken buit rondom hen te goed te doen. De trekdrift onderdrukt hier, al is het maar tijdelijk, elke andere passie. En zoo overheerscht bij de mieren de drift, om haar broed te verplegen, alle andere „geestelijke eigenschappen" in meerdere of mindere mate. Kunnen zij haar eigen broed niet verzorgen, dan doen ze het met dat van een ander, al is die haar doodsvijand en al zou die „oordeelkundige" verzorging aan de pleegkinderen ook het leven kosten. W.

HET EINDE VAN DE NIENHOF.

Een der grootste en schoonste landgoederen van de provincie Utrecht, de Nienhof bij Bunnik, gaat verdwijnen. Het trotsche, 64 vertrekken bevattende kasteel is reeds gesloopt, met de velling der schitterende loofbosschen is een aanvang gemaakt en de terreinen worden, hoogst waarschijnlijk, verkaveld. Hoewel het landgoed niet voor het publiek was opengesteld, heeft deze natuurschennis, terecht, in ruimen kring droefheid en ergernis gewekt. ✕ Het landgoed was oorspronkelijk in het bezit der familie Pesters; later kwam het in handen van de familie van Hardenbroek, die voor eenige tientallen jaren het oude landhuis door een geweldig buitenverblijf deed vervangen. Na den dood van mevrouw van Hardenbroek, enkele jaren geleden, bewoonde de heer van Hardenbroek het nog korten tijd, doch spoedig verkocht deze huis en goed aan den heer Wetstein Pfister. Deze bewoonde de Nienhof tot zijn dood, in Mei 1926. Zijn erfgenamen hebben het bijna nieuwe kasteel, dat meer dan 1½ ton gekost heeft, om niet begrijpelijke redenen voor den prijs van ruim f 9000.— doen sloopen en zijn thans doende aan de schoonheid van het landgoed een einde te maken. ✕ De hierbij geplaatste afbeeldingen naar foto's welke ongeveer een jaar geleden gemaakt zijn, pogen een indruk te geven van wat hier vernield wordt. N.

De „gouden beker" van Gouda.

WIE eens in het oude en schoone stadje Gouda komt, vergete niet een bezoek te brengen aan het museum van stedelijke oudheden, dat gelegen is aan de Markt in de onmiddellijke nabijheid van het vermaarde Raadhuis. Dat museum valt niet op door een buitengewoon aspect, de frontgevel heeft geen bijzondere architectonische schoonheid, de schilderijen welke er zijn, munten niet uit door rijkdom van kleur of zeldzame conceptie, — een uitzondering is het officieren-stuk van Ferdinand Bol —, maar in dat museum, Arti genaamd, komt men plotseling stil te staan voor een vierkante, moderne brandkast, welke op het kantoor van een notaris of makelaar in effecten niet misplaatst zoû zijn. Die brandkast heeft van boven een paar open slaande bladen, welke door middel van een sleuteltje links en rechts wijken. De beneden-deuren worden eveneens geopend en daarin bevindt zich een slinger waaraan de bewaker van het museum draait en zie, langzaam rijst uit de boven-opening een beker op, welke een schoonheid is van massief zilver en den indruk maakt van louter goud te zijn doordat dit met de hand gedreven kunstwerk met een laagje dukatengoud is bestreken. De hoogte van dezen miskelk is niet meer dan 40 c.M. ✕ En een groote bewondering komt in ons op voor den onbekenden man, den maker van dit wonder, dat in den tijd van Jacoba van Beieren ontstond en door de in haar huwelijksleven ongelukkige Gravin werd gegeven aan de Goudsche Heeren, toen dezen in strijd met de Haarlemsche Schutters een overwinning behaalden. De miskelk kwam in het bezit van het St. Joris-Gilde om geplaatst en in gebruik genomen te worden op het hoog-altaar van de St. Janskerk. Er is een vergoud zilveren hostie-schotel bij, welke geplaatst werd naast den beker onder de glazen stolp. Beziet men den kelk, waarvan een afbeelding op de volgende bladzijde wordt gegeven, in de onderdeelen, dan

Foto Julien.

OP HET LANDGOED DE NIENHOF.

merkt men in de eerste plaats op, dat het voetstuk achthoekig is en door goudgevleugelde engeltjes wordt gedragen. Daarboven bevindt zich een band van zilveren rosetten en, opwaarts gaande, zien we in acht tafereelen den Lijdensweg van Christus gebeeld, zoo kunstig en fijn, dat er geen tweede beelding op deze wijze denkbaar is. De Judas-kus, de Kruisiging, de Afneming van het Kruis, de Graf-legging, de Opstanding, al deze tafereelen uit de Passie-spelen zijn hier in een kleine ruimte, op devote wijze gegraveerd, in beeld gebracht. Iets hooger zien we als dragers van den beker de acht apostelen, gouden poppetjes, waarvan het kleine maar fijne gelaat van ieder een afzonderlijke uitdrukking heeft. Dan volgen de zuiltjes die het middenstuk dragen dat met zilveren rosetjes waarin groene korrel-kleine steentjes, is belegd, terwijl, hooger-op, weer kleine zwart-en-wit getinte zuiltjes het bovenstuk schragen dat met de acht profeten in medaillons het geheel vormt tot een werk van kunstzinnige pracht. Niet in den zin van pompeus of overladen of rijk, want deze beker is er niet een met edelgesteenten van allerlei kleur of grillige vormen, maar prachtig in de verheven beteekenis van het woord. Want welk een geduld, overgave, geoefend oog op deel en onderdeelen, moet ervoor noodig geweest zijn om zulk een schoonheid met vaste en fijne vingeren tot stand te brengen! Uit één stuk zilver, dat den indruk maakt van goud zijn, hoewel het nauwlettend oog aan den rand van dezen kelk het doorschemerende zilver bespiedt, een beker te vervaardigen van deze samenstelling, getuigt van een geestelijke schoonheid welke in dezen tijd van massa-productie des te meer opvalt als uiting van kunst welke niet in dienst werd gesteld van het loon maar uitsluitend door liefde voor het te scheppen werk ontstond. De naam van den kunstenaar staat er niet bij. ☒ De beker, welks historische beteekenis nog wordt verhoogd door de kleine wapens van Gouda en Beieren, onderaan het voetstuk aangebracht, heeft lange jaren achter-een gelegen in een kist met oud papier op den zolder van het Raadhuis; het is bekend, dat de Regenten uit de 18e eeuw zonderling omsprongen met de eigendommen der steden. Maar tevens dient ook te worden vermeld, dat deze miskelk, tijdens den Beeldenstorm, uit gevaar van gevonden en stuk geslagen te worden, in een mand werd verstopt en zoodoende eenige eeuwen aan de oogen der menschheid werd onttrokken. In 1874, tijdens de herdenking van het 600-jarig bestaan van Gouda, werd deze Gothische kelk in eere hersteld. ☒ Dat deze beker door brandkast en electrische geleiding onder den vloer wordt beschermd tegen diefstal, moet een gevoel van veiligheid en rust geven voor het Goudsche stadsbestuur. Maar toch lijkt het ons ondenkbaar, dat zulk een kunststuk, hetwelk geen feitelijke goudwaarde bezit, ooit gestolen zal worden. Alleen de een of andere gefortuneerde kunstliefhebber zoû er een kapitaaltje voor over kunnen hebben. Doch indien de beker eenmaal op onrechtmatige wijze in handen van anderen mocht zijn gekomen, zoû door radio en pers deze wandaad dadelijk aan het licht worden gebracht, wat elken kunstkooper zou afschrikken een dergelijk stuk te koopen. Maar overigens zij hier de wensch aan toegevoegd, dat de moderne brandkast en de vernuftige, electrische leiding welke bij nachtelijke opening van de brandkast het huis met zijn bewoners zoû doen opschrikken door alarmeerend schelgerinkel, deze antieke schoonheid bescherme voor dit en het na-geslacht.

FRANS HULLEMAN.

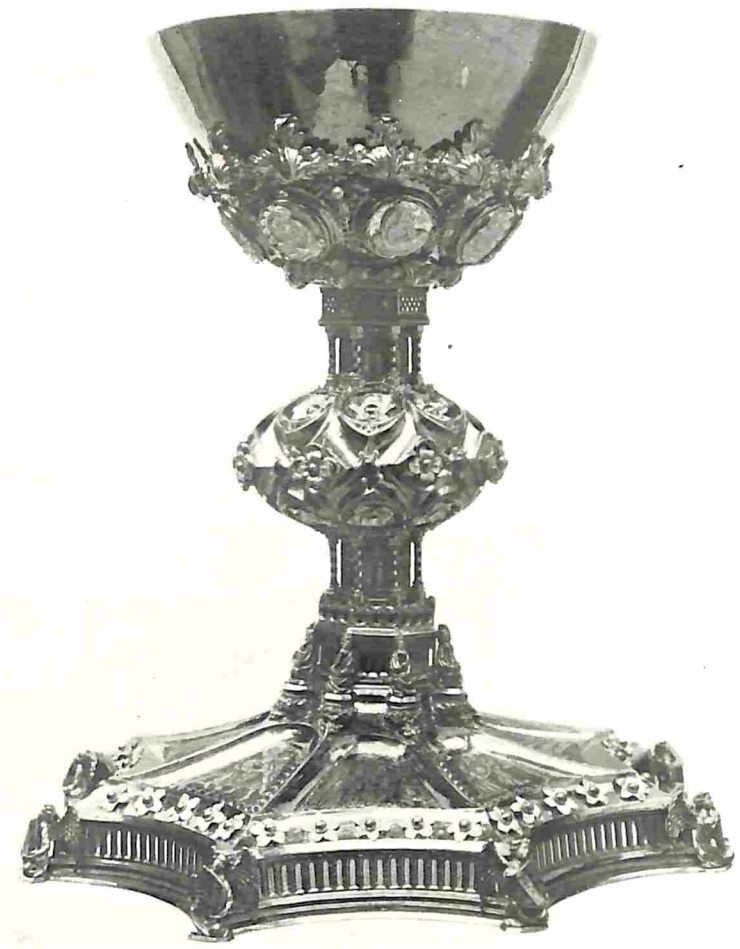

DE GOUDEN BEKER VAN GOUDA.

HINDELOOPEN.

De geschiedenis van het Friesche stadje Hindeloopen, reeds in de 8ste eeuw genoemd en in 1225 tot stad verheven, vertoont eenige overeenkomst met die van Veere. Beide thans doode steden zijn bloeiende zeehavens geweest, beide zijn herhaaldelijk door het geweld der zee geteisterd, beide konden nog in de 18de eeuw, ofschoon toen reeds zeer achteruitgegaan, „dichtbebouwd" worden genoemd en beide ontvingen in den Franschen tijd den doodslag. ☒ Maar verder is er tusschen beide stedekens wel een zeer groot verschil. Te Veere, bekoorlijke doode, spreken het sierlijk stadhuis, de geweldige kerk, de dikgemuurde Kampveersche toren en enkele fraaie gevels nog van den vroegeren bloei, en de ledige plekken binnen de wijde omwalling maken er geen geheim van, dat zij eens bezet waren met talrijke huizen. Te Hindeloopen, dat een dorpsch karakter heeft gekregen, herinnert nog slechts zeer weinig aan de oude beteekenis der stad; zelfs het „oude" stadhuis (van 1683) is geen door bijzondere schoonheid treffend gebouw, en de kerk al evenmin, al heeft haar slanke toren karaktervolle lijnen; zeer oud is zij bovendien niet: het oudste gedeelte dateert van 1632, het nieuwe van 1658. Iets ouder is de toren, n.l. van 1615; doch zijn spits brandde in 1701 af en werd in 1734 door de nog bestaande hooge spits met twee ongangen vervangen. Boven een der ingangen van de kerk leest men de volgende berijmde zinspeling op den naam der stad:

Des Heeren woord
Met aandacht hoort:
Komt daar toe met hoopen
Als Hinden loopen.

☒ Eenzaam staat het bedehuis thans aan het einde van het stadje, „als heeft zij op een wandeling vergeten terug te keeren" — zooals Dr. H. Blink het geestig uitdrukt. Eertijds verrees zij in 't midden der stad, aan een plein, maar juist aan deze zijde, de zeezijde, zijn tal van huizen en straten verdwenen. ☒ Eeuwen geleden was Hindeloopen bekend als de bakermat van koene zeevaarders, die met de door hen verworven rijkdommen het stadje niet alleen tot bloei brachten maar ook een vruchtbaren bodem schiepen voor den opbloei van een geheel eigen cultuur. Van de scheppingen van Hindelooper kunst, voornamelijke bestaand in meubelen en voorwerpen voor dagelijksch gebruik, is in 't stadje zelf weinig meer bewaard gebleven, maar de Noorsch-aandoende kleurige kisten, meubelen enz., die een afzonderlijk artikel verdienen, de bijzondere inrichting en aankleeding van een Hindelooper kamer — o.m. in het Rijksmuseum te Amsterdam en het Museum te Leeuwarden te zien — zijn bekend genoeg. ☒ De bewoners van Hielp'n, zooals ze zelve hun stadje noemen, hebben zich altijd van de andere Friezen onderscheiden, vermoedelijk door het drukke verkeer der zeelieden met vreemde volken, alsmede door de tamelijk geïsoleerde ligging der plaats. Hun kleederdracht onderscheidde zich zeer van de gewone Friesche en ook hun taal vormt een bijzonder dialect van het Friesch; ook hierbij is de invloed van de Noren merkbaar. ☒ Sinds eenige jaren is het stadje „badplaats" geworden, dank zij een zandig plekje aan de kust in zijn nabijheid. Het strand is niet groot, maar Friesland, in dit opzicht niet verwend, is met weinig tevreden. Moge het bezoek aan dit strandje de oude stad eenig wel niet door toevloeien. Haar vroegere beteekenis als zeehaven behoort voor goed tot het verleden.

L.

HEERSCHERS VAN FERRARA.

Uit het Poolsch van

10) KAZIMIERZ CHLĘDOWSKI.

LEONELLO *(vervolg).*

II

Na Niccolo III begon de gouden eeuw der humanisten te Ferrara. Leonello schreef weliswaar in zijn jeugd Italiaansche gedichten, maar hield zich daarna hoofdzakelijk bezig met philosophische en theologische studiën en met de oude klassieken. Hij kreeg daarin zooveel inzicht, dat hij de eerste was, die de aandacht der geleerden vestigde op de onechtheid der correspondentie tusschen den Heiligen Petrus en Seneca. Het is vanzelfsprekend, dat met deze belangstelling voor de klassieken de liefhebberij gepaard ging om zooveel mogelijk oude boeken te verzamelen en aldus de bibliotheek van zijn vader belangrijk uit te breiden. Hij stelde een bibliothecaris aan, die o.a. „De re uxoria", en de Commentaren van Caesar voor hem copieerde. Ook hield hij zich bezig met het binden van boeken in lederen banden waarvoor de boekbinder Nigrovolo dei Nigrisoli de vellen leverde. ☒ Onder de aanwinsten voor Leonello's boekenverzameling behoorde eene copie der juist in Duitschland teruggevonden comedies van Plautus, die later, zooals wij straks zullen zien, van grooten invloed op de cultuur aan het hof te Ferrara zouden zijn. Leonello ging zoo zeer op in zijn klassieke studiën, dat men zelfs in zijne regeeringsbesluiten den klassieken geest kon bespeuren, zoo bijvoorbeeld in het decreet, waarmede hij aan den arts Savonarola de huuropbrengst van een huis schenkt. Om zijn vrijgevigheid jegens dien Ferrarischen medicus te vergoelijken, haalde hij voorbeelden aan van de voortreffelijkste mannen uit de oudheid, van Alexander den Groote tot Paulus Aemilius, die allen groote waardeering voor de Medici en de geleerden hadden getoond. ☒ De wedijver der humanisten om zooveel mogelijk met den Markgraaf omgang te hebben, kwam de Universiteit te Ferrara, welke onder zijne regeering de meest bloeiende in geheel Italië werd, zeer tengoede. Onder de voortreffelijke mannen, die Leonello naar Ferrara geroepen had, bevonden zich Theodoro Gaza uit Saloniki, leeraar in het Grieksch, Basinio di Parma, Francesco d'Arezzo, Leonello en Ludovico Lardi. Den humanist Angelo Decembrio onderscheidde hij zoozeer, dat deze uit dankbaarheid een gedenkteeken voor hem schiep in zijn werk „Politia litteraria". Ook knoopte hij vriendschappelijke betrekkingen aan met Leone Baptista Alberto, een van die genieën der Renaissance, die de geheele wetenschap van dien tijd beheerschten. Alberto was in het jaar 1438 voor het beroemde concilie naar Ferrara gekomen als Grieksch tolk en secretaris van Eugenius IV. Hij leerde toen Leonello kennen en kwam bij nadere kennismaking tot de overtuiging, dat deze Italiaansche vorst er werkelijk naar streefde zijn volk gelukkig te maken. Aan Leonello droeg hij dan ook in het jaar 1442 zijn boek „Teogenia" op, waarin hij de vraag behandelt, wat voor den Staat schadelijker kan zijn, nederlagen of voortdurend welslagen, slechtheid der menschen of politieke omwentelingen. Dit boek was in zekeren zin Alberti's gelofte tot een langdurig verblijf te Ferrara, waar hij zich bijzonder thuis gevoelde en na een korte afwezigheid terugkeerde. „Daar begreep ik", schreef hij na zijn eerste bezoek, „hoe aangenaam wonen het is in een land, waarin het geestelijk evenwicht door niets verstoord wordt, waarin men zich onder de hoede gevoelt van een voortreffelijken of goeden vader, die zorgvuldig waakt over wetten en zeden". ☒ Zoo vroeg Leonello hem ook naar zijne meening over twee modellen voor een standbeeld van Niccolo III te paard, vervaardigd door plaatselijke kunstenaars, wat den grooten geleerde aanleiding gaf tot het schrijven eener verhandeling „De equo animante", over het fokken van paarden en het kruisen van rassen. Hij vond daarvoor het materiaal in de goed voorziene stallen van den markies. Aan andere dergelijke besprekingen met Leonello is het ontstaan te danken van nog een ander werk van Alberto en wel het bekende tractaat over bouwkunst, „L'arte d'edificare", dat tot de meest beroemde werken van den meester behoort. De atmosfeer aan het hof van Leonello vermocht dus zelfs een zoo bedrijvigen geest als dien van Alberto aan te sporen. ☒ Het hof van Leonello werd het literaire centrum van dien tijd in Noord-Italië. In het slot kwamen na het middagmaal of „inter potandum" de geleerden en literatoren bijeen; somtijds werden zij door den markies genoodigd in zijne paleizen te Belfiore of Bellosguardo, waar men in de schaduw der eiken en laurierboomen wetenschappelijke en literaire vraagstukken breedvoerig besprak; ook organiseerde hij wel jachtpartijen voor hen, maar dit stellig minder voor Guarino of Gaza dan voor de jongeren van 't gezelschap. Inderdaad waren deze bijeenkomsten een nabootsing van de „Dialogen van Plato", en deze humanisten meenden dan ook, dat zij de zeden der wijsgeeren van den ouden tijd konden overplanten naar de schaduwrijke tuinen van Ferrara. ☒ Tot de voortreffelijkste persoonlijkheden in dezen kring behoorde Uguccione Contrari, de voornaamste raadsman van Leonello, een man met gezond verstand, veel beleid en van groote ervaring. Hij was zeer gehecht aan den markgraaf en zóó bedreven in politieke zaken, dat van zijne plannen dikwijls niet alleen het lot van Ferrara afhing, maar ook dat van geheel Italië. Onder de aanwezigen moeten ook genoemd worden Feltrino Bojardo van Scandiano, lid van een zeer aan de d'Este's gehecht geslacht, Alberto Costabili, Giovanni Gualengo en tal van professoren der universiteit van Ferrara. Van de jongeren traden de gebroeders Niccolo en Tito Strozzi op den voorgrond, alsook Alberto Pio van Carpi. ☒ De Strozzi's, die wij voortdurend aan het hof der d'Este's zullen ontmoeten, waren Florentijnsche bannelingen, „fuorusciti". Carlo Strozzi, en zijn zoon Giovanni moesten als aanvoerders der Welfen hun geboortestad ontvluchten, toen de Gibellijnen voor korten tijd de macht in handen kregen. Zij vestigden zich te Ferrara tijdens de regeering van Niccolo III. Volgens eene legende zou een voorvader, die een reus was, zijn tegenstander geworgd hebben (strozzare), vandaar dat men hun geslacht noemde „de worgers", „Strozza", wat later in „Strozzi" veranderde. Giovanni trouwde met Constanzia de Costabili, dochter uit een voornaam Ferrarisch geslacht en hunne vier zoons bewezen groote diensten aan het huis d'Este. De jongste van hen, Tito Vespasiano (geb. 1425), evenals Leonello leerling van Guarino, was een vurig beoefenaar der Latijnsche taal, en begon reeds vroegtijdig Latijnsche verzen te schrijven. Onder de jeugd, die zich om

Foto K. Mol.

DE KERKTOREN VAN HINDELOOPEN.

Leonello schaarde, blonk hij het meest uit door zijn talent. Alberto Pio was afkomstig uit de condottiere-familie Pio te Carpi in de Po-vlakte, buren der Carpi te Mirandola, niet te verwarren met Alberto III Pio, beroemd geleerde en diplomaat, dien wij aan het hof van Ercole I zullen ontmoeten. Ten slotte moet onder de jongeren van dit literair gezelschap nog genoemd worden Francesco Ariosto, afkomstig uit hetzelfde geslacht, waaruit later de groote dichter zou voortkomen. ✉ In de bijeenkomsten bij Leonello heerschte een ongedwongen en vroolijke stemming, de jeugd won 't van 't klassicisme; naast de behandeling van wetenschappelijke onderwerpen vertelde men elkander de niet bijzonder kuische, in de XVe en XVIe eeuw in zwang zijnde „facetiae", terwijl niet zelden ook fluitisten „tibicines" het gezelschap 's avonds vermaakten; Guarino tracht dit in een van zijne brieven te verontschuldigen, door erop te wijzen, dat men in de Oudheid evenzoo deed. Natuurlijk voegt de eerwaardige paedagoog er aan toe, dat deze muziek niet zinnelijk was, maar eenvoudig en ernstig, „non lascivientum sed sobriam convivio solebant adhibere musicam". De spijzen waren niet bizonder overvloedig en uitgezocht, men kruidde de maaltijden meer met grappen en geestigheden, daarmede nabootsend de gastmalen van Socrates. ✉ Bizonder kenteekenend voor de maatschappelijke toestanden was hoffelijkheid, „urbanitas", gepaard met uitgelezen fijne omgangsvormen, die later vooral bij Spanjaarden en Franschen ontaardden in belachelijke overdrijving. Guarino leerde, dat de mensch niet geschapen is om slechts te leven, „vivere", maar tevens om met anderen te kunnen samenleven, „convivere", Een zeer juist en belangrijk beginsel voor de samenleving, dat men tegenwoordig al te vaak vergeet. Bizonderen nadruk legde men in dien tijd op welsprekendheid en 't vlotte spreken, want volgens Guarino moest een mensch niet alleen verstandig zijn, maar hij diende zijne gedachten ook juist en gemakkelijk te kunnen uitspreken. ✉ Daar deze menschen zich geheel en al aan het bestudeeren der oudheid overgaven, verloren zij de gave van het zelfstandig denken. Als voorbeeld hiervan kan dienen, dat, toen Guarino eens buiten te Valpolicella vertoefde en naar een zijner kennissen schreef, hoe de natuur hem deed genieten, hij ter verontschuldiging er aan toevoegde, dat ook Fabritius en Cato het verblijf in de vrije natuur verrukkelijk vonden. Op wandelingen, jachtpartijen, tijdens het paardrijden, zelfs bij de vischvangst had hij Virgilius bij zich, want Guarino achtte het onbehoorlijk te wandelen in velden en tusschen kudden, zonder dezen gids, die den akker en het vee zoo schoon in dichtvorm bezongen heeft. De beschrijving zijner villa in Valpolicella putte hij dan ook haast woordelijk uit Plinius, van wien wij de schildering bezitten van zijn groot landhuis te Toscane. ✉ Het spreekt dus van zelf, dat de humanisten de Fransche ridderliteratuur versmaadden, de aan het hof der d'Este's druk gelezen romans als onzedelijk beschouwden en, ze vergelijkend met de werken van Ovidius, onwaardig vonden om gelezen te worden. In dit opzicht stemden zij volkomen met de geestelijkheid overeen, voor wie de verhalen der Cantastorie eveneens een steen des aanstoots waren. Men streed dus gezamenlijk uit alle macht tegen de romans, en in het bizonder was het de arts Michael Savonarola, die onder de humanisten te Ferrara de hevigste bestrijder der ridder-literatuur werd. Hij haatte de Merlino's en Rinaldo's zóó, dat hij in zijne verhandeling „Confessionale" den biechtvaders ried, geen absolutie te verleenen aan de boetedoeners „die zich vermaken met het aanhooren en het lezen van onnoodige liefdesverhalen, te veel tijd offeren aan muziek en aan wereldsche zangen, en op feestdagen naar de Cantastorie luisteren, in plaats van naar de Vesper te gaan". Maar noch de waarschuwingen der humanisten, noch de terechtwijzingen der geestelijken bereikten hun doel: het volk kon de nieuwerwetsche geleerden, die zijne fantasie onbevredigd lieten, niet begrijpen en verkoos de verhalen over heldhaftige ridders boven de leer van Plato. ✉ Door den invloed der humanisten was zelfs de afgodische vereering van Petrarca te Ferrara geringer dan elders, althans lang niet zoo hoog opgevoerd als bijvoorbeeld te Florence, dat de hoofdzetel der vereering van Petrarca werd. Ten tijde van Leonello hadden de Latinisten, die op enkele uitzonderingen na alleen Latijnsche verzen schreven, op letterkundig gebied de meerderheid. Het ideaal dezer dichters werd Ovidius, dien men nabootste, in vorm en inhoud. Hun aantal was zóó groot, dat men in Italië zeide: „in Ferrara zijn even zoo veel poëtasters als er kikkers in hare plassen kwaken." Bartolomeo Prignano Paganelli (1493) schreef:

. . . . tot Ferraria vates
Quot ranas tellus Ferrariensis habet.

De voortreffelijkste onder hen was Giovanni Cesinge, Janus Pannonius [1]), en de meest verstandige de arts Girolano Castelli, eveneens leerling van Guarino, die zelfs in zijn testament verboden had zijne verzen te drukken . . . . ✉ Hij schreef te Fünfkirchen elegieën en vocht tegen de Turken, steeds vurig naar Italië terug verlangend. In het jaar 1465 kreeg hij de leiding eener delegatie van Hongaarsche magnaten naar Italië ter huldiging van den nieuwen paus Paul II. Hij bezocht Ferrara, waar toen Borso regeerde, en schonk aan Battista Guarini een wit paard. Van Koning Matthias verwierf hij later het privilegie voor ontginning van goud- en zilvermijnen, wat hem 20.000 zecchino's opbracht. Niettemin werd hij gewikkeld in een samenzwering om Kazimier Jagello op den Hongaarschen troon te helpen, zoodat hij zijn vaderland moest ontvluchten. Kort daarop stierf hij, 38 jaar oud, in 't jaar 1472.

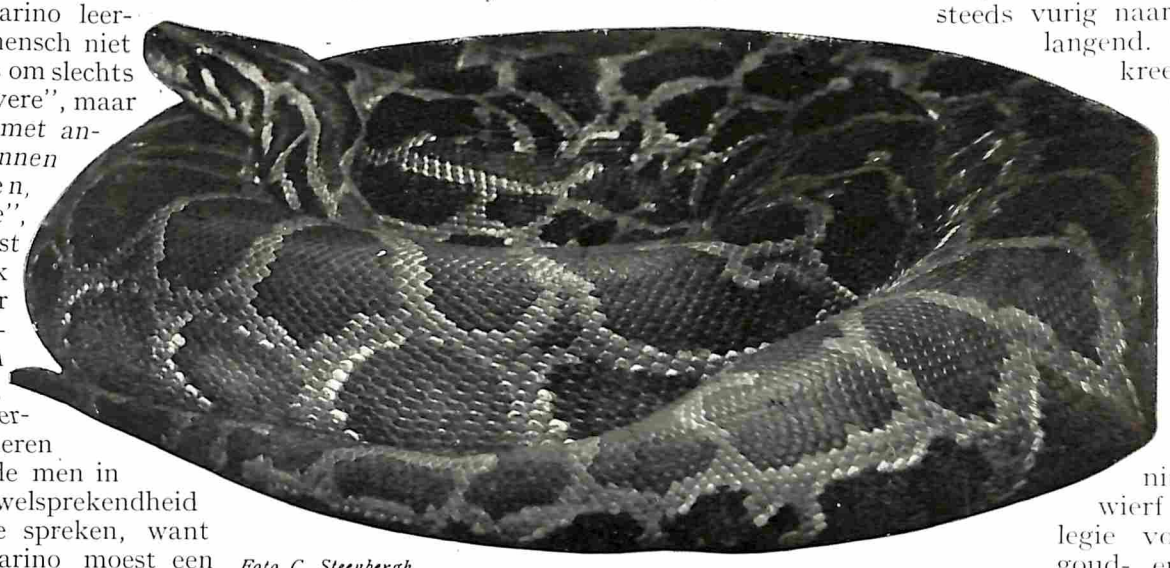

Foto C. Steenbergh.

DONKERE TIJGER-PYTHON (PYTHON MOLURUS), IN „ARTIS". DEZE PRACHTIGE REUZENSLANG LEEFT IN INDO-CHINA EN MALAKKA, EN WORDT DOOR DE INLANDERS DELAR SAWAH GENOEMD.

1) Giovanni Cesinge, Janus Pannonius, geb. in 1434 te Cezmicze aan de Drave, was een neef van den kardinaal van Agram. Deze zond hem op dertienjarigen leeftijd naar Guarino te Ferrara, waar de jonge man zulke groote vorderingen maakte, dat hij volgens de loffelijke uitlatingen van zijn meester, Grieksch sprak als een Athener en Latijn als een Romein.

(Wordt vervolgd).

LENTENACHT.

De scheemring breidt heur breede wieken over
't Ontluikend landschap uit. In purpren pracht
Verzinkt de zon, wier oog nog minlijk lacht,
En langzaam taant in 't west het tintgetoover.

't Wordt stiller steeds . . . De lauwe lentenacht
Daalt heimlijk neer en trekt de heuvlen over.
Met d' aam des winds, die lispt door 't lage loover,
Mengt slechts de nachtegaal zijn minneklacht.

En langs de takken van 't geboomte glijdt
Het licht der maan in wonderhelle glanzen
Op 't jonge gras —
en tusschen 't wuivend riet,
Dat schuiflend fluistert met den blauwen vliet,
Doet het zijn glimpen over 't water dansen . . . .
Nu rust heel de aarde in zilvren heerlijkheid!

B. A. M.